

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2024/1703

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 11. oktober 2024 fra Stiftelsen Verdandi (org.nr. 971 348 151) på Stiftelsestilsynets vedtak av 27. september 2024.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå stiftelsens søknad om opphevelse og avvikling av stiftelsen.

Spørsmålet i klagesaken er om noen av vilkårene for omdanning av stiftelsen i stiftelsesloven § 46 første ledd er oppfylt, slik at stiftelsen kan oppheves.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i samsvar med blant annet stiftelsesloven.

Stiftelsesklagenemnda kan prøve alle sider av saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er fremsatt i rett tid og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen Verdandi v/ styrets leder (heretter stiftelsen eller klager) søkte 12. mai 2024 om opphevelse og avvikling av stiftelsen.

Stiftelsen Verdandi ble opprettet i 1977. Etter endringer av stiftelsens vedtekter 30. mars 2016 har stiftelsen etter vedtektene § 2 følgende formål:

«2.1 *Stiftelsen Verdandi er eier av eiendommen Vestliveien 69 på Garnes, og skal forvalte og utvikle denne på en forsvarlig måte. Eiendommen kan bare avhendes dersom dette utvilsomt er til det beste for å ivareta stiftelsens formål.*

Stiftelsens kapital skal forvaltes til beste for ungdom og voksen, som på grunn av spesielle vanskeligheter av mental, legemlig eller sosial art, midlertidig eller varig, faller utenfor et normalt samfunnsliv.

For å oppnå stiftelsens formål, kan stiftelsens kapital benyttes til etablering av annet prosjekt, eventuelt i samarbeid med stiftelser som ivaretar interessene til tilsvarende målgrupper.

2.2 *Stiftelsen skal drive sin virksomhet med grunnlag i Rudolf Steiners impulser for forståelse og løsning av sosiale og menneskelige forhold i vår tid.»*

Søknaden om opphevelse og avvikling av stiftelsen er i enstemmig styrevedtak av 2. mai 2024 begrunnet slik:

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

«Styret i Stiftelsen Verdandi finner ikke lenger å kunne oppfylle vedtektene og vil derfor arbeide for å legge ned stiftelsen.

Eiendommen som en gang huset mennesker med spesielle behov er ikke lenger i drift. Bergen kommune har ikke villet forlenge driftsavtalen med Stiftelsen Verdandi på grunn av at bygningene ikke lenger tilfredsstiller de krav som kommunen forutsetter for videre drift. Styret har gjennom flere år prøvd å oppfylle vedtektene, men på grunn av dette har vi ikke klart å opprettholde en bærekraftig og hensiktsmessig drift, og eiendommen er derfor solgt.

Med henvisning til stiftelsesloven § 46 første ledd pkt d ser vi at å drive videre åpenbart vil være uhensiktsmessig.

[...]

Vedtak om bruk av resterende midler jf stiftelsesloven § 47 andre ledd:

Innestående kapital etter salget skal gies til organisasjoner som arbeider etter stiftelsens verdier. Slik som vedtektene pålegger oss.»

Vedlagt søknaden var også uttalelse fra en av initiativtakerne til å opprette stiftelsen og tidligere styreleder, Odin Døssland. Han støtter søknaden om opphevelse og avvikling av stiftelsen. Stiftelsestilsynet avsto 27. september 2024 søknaden om opphevelse og avvikling av stiftelsen. Grunnen var at vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd ikke var oppfylt.

Stiftelsen ved advokat Svend A. Lerring hos Advokatfirmaet Rasmussen & Broch påklagde vedtaket 11. oktober 2024.

Stiftelsestilsynet vurderte klagen, men fant ikke grunn til å omgjøre vedtaket. Tilsynet oversendte saken til Stiftelsesklagenemnda for endelig avgjørelse 4. november 2024.

Klager sendte inn merknader til tilsynets innstilling i klagesaken i brev av 6. november og 20. november 2024. Stiftelsestilsynet sendte inn kommentarer til klagers merknader i e-post 22. november 2024. Klager sendte deretter inn ytterligere merknader 28. november 2024.

Stiftelsesklagenemnda holdt nemndsmøte og avgjorde saken 29. januar 2025.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 27. september 2024 lyder:

«Vi avslår søknaden om opphevelse av STIFTELSEN VERDANDI, org.nr. 971 348 151.»

Grunnen til avslaget er at vilkårene for omdanning til opphevelse i stiftelsesloven § 46 første ledd etter Stiftelsestilsynets syn ikke er oppfylt.

Stiftelsestilsynet viser til at stiftelsen, ifølge årsregnskapet for 2023, har en egenkapital på 4 625 228 kroner. Tilsynet ser det slik at stiftelsens egenkapital ikke er tilstrekkelig til å tilgodese stiftelsens formål på en rimelig måte, jf. stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a. Tilsynet peker på at stiftelsen har et vidt formål som ikke bare er knyttet til eiendommen Vestliveien 69, som nå er solgt. Formålet er etter tilsynets syn heller ikke særlig kapitalkrevende, all den tid eiendommen som deler av formålet er knyttet til er solgt.

Videre ser Stiftelsestilsynet det slik at stiftelsens formål ikke er åpenbart unyttig, åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig, jf. stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav b og d. Tilsynet viser til at selv om stiftelsen ikke kan ivareta delformålet om å eie eiendommen Vestliveien 69 på Garnes, er de andre punktene i stiftelsens formål fortsatt mulig å ivareta.

Stiftelsestilsynet kan heller ikke se at den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, jf.

stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav c. Etter tilsynets oppfatning har oppretter, i stiftelsens vedtekter, skissert andre måter stiftelsen skal ivareta sitt formål på, og har også tatt høyde for at eiendommen kan måtte selges. Tilsynet har dermed lagt til grunn at oppretter har forutsatt at også ved et eventuelt salg av den aktuelle eiendommen, skal stiftelsens formål ivaretas.

Avslutningsvis peker Stiftelsestilsynet på at det ikke kan legges vekt på en positiv uttalelse fra en av initiativtakerne til opprettelsen av stiftelsen, siden vilkårene for opphevelse av stiftelsen ikke er oppfylt.

4 Klagers anførsler

Klager opprettholder sitt syn om at stiftelsen kan oppheves og avvikles etter stiftelsesloven § 46 første ledd, jf. § 47. Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- Styret i stiftelsen har gjennom flere år forsøkt å oppfylle vedtektene, men på grunn av salget av eiendommen har ikke styret klart å opprettholde en bærekraftig og hensiktsmessig drift. Klager mener derfor at det er åpenbart unyttig eller åpenbart ufornuftig å drive stiftelsen videre, jf. stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav b og d. Resten av midlene som er igjen etter avviklingen skal gis til organisasjoner som arbeider etter stiftelsens verdier, jf. stiftelsesloven § 47 andre ledd.
- Formålet ved opprettelsen av stiftelsen var å drive et bofelleskap for personer med spesielle behov, særlig psykisk utviklingshemmede. I 2014 avvirket Bergen kommune driftsavtalen med den begrunnelsen at kommunen ønsket å gi et slikt tilbud i egen regi. Behovet for stiftelsens eiendom falt bort, og etter en viss tid ble eiendommen solgt. Den delen av saken som gjelder avtaleforholdet med Bergen kommune og salget av eiendommen, tok lengre tid enn beregnet og er ikke et uttrykk for at stiftelsen har fortsatt sin operative virksomhet. Etter styrets syn er begrunnelsen for stiftelsen falt bort.
- Etter salget av eiendommen, sitter stiftelsen bare igjen med en kapital. Det er ingen drift. Det var aldri initiativtakernes tanke at stiftelsen skulle endre karakter fra å være institusjon til det å forvalte en type fondskapital med årlige utdelinger til beslektede formål. Selv om formålet etter vedtektene ikke er betinget av egen drift, er det klart at den ideelle tanken bak initiativet og opprettelsen nå er borte. Klager mener at en endring til en fondsstiftelse i realiteten vil være en formålsendring som er i strid med stifternes idé.
- Kapitalen i stiftelsen er planlagt utdelt til ulike organisasjoner og stiftelser som ligger innenfor det opprinnelige formålet og personkretsen som stiftelsen var ment til å tilgodese. Etter en slik utdeling vil stiftelsen være uten annen kapital enn den som skal dekke avviklingskostnadene, og grunnlaget for videre drift vil definitivt opphøre. En fortsettelse av stiftelsen vil da være «åpenbart unyttig» eller «ufornuftig».

5 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Stiftelsestilsynet har i sin innstilling av 4. november 2024 opprettholdt sitt tidligere vedtak i saken, og fastholder i det vesentlige begrunnelsen for vedtaket. Tilsynet har følgende ytterligere bemerkninger:

- Tilsynet har i vedtaket lagt til grunn at oppretter av stiftelsen hadde forutsatt at eiendommen kunne selges. Tilsynet har under klagebehandlingen undersøkt stiftelsens gamle vedtekter, og ser nå at det ikke er slik som forutsatt i vedtaket at oppretter har forutsatt at formålet skal ivaretas også etter et eventuelt salg av eiendommen. Tilsynet mener likevel at stiftelsens styre ved revisjonen av vedtektene i 2016 tok inn i vedtektene en bestemmelse om salg av eiendommen, og at styret må ha ment at

stiftelsens formål kan ivaretas også etter et salg. Tilsynet har også påpekt at det i stiftelsens gamle vedtekter er sagt mye om hvilken målgruppe som skal nyte godt av virksomheten på eiendommen, og mye av dette ble videreført ved vedtektsendringen i 2016.

- Stiftelsen fikk godkjent sin søknad om vedtektsendringer i 2016, og dermed også de vedtektene som stiftelsen har i dag. Det er styret i stiftelsen som har utformet stiftelsens gjeldende formål, og Stiftelsestilsynet mener at hensikten med dette var at stiftelsen skulle bli en utdelingsstiftelse når stiftelsen ikke lenger kunne drive virksomhet på den eiendommen som er nevnt i formålet.
- Tilsynet kan ikke se at det i dag foreligger forhold som medfører at stiftelsen kan oppheves. Tilsynet er uenig med stiftelsen i at de forhold som i 2016 begrunnet omdanning fra «driftsstiftelse» til utdelingsstiftelse, gir grunnlag for opphevelse av stiftelsen i dag. Tilsynet kan ikke se at vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, b eller d er oppfylt.
- Tilsynet kan heller ikke se at bokstav c i § 46 første ledd er oppfylt. Tilsynet har vist til at stiftelsens gamle vedtekter synes å legge vekt på at det skal drives virksomhet i den eiendommen som er nevnt i formålet, og at det derfor kan tenkes at oppretter ikke forutsatte at stiftelsen skulle bli en utdelingsstiftelse. Styret søkte imidlertid i 2016 om at stiftelsen skulle bli en utdelingsstiftelse, og har formulert dagens formål med dette i tankene. Det er etter tilsynets vurdering ingenting i veien for at dagens formål kan etterleves. Stiftelsen har godt med kapital og et vidt formål.
- Stiftelsestilsynet mener at styret har endret mening når det gjelder at stiftelsen skal være en utdelingsstiftelse, slik at styret nå heller ønsker å oppheve. At styret har endret mening fører ikke til at vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd er oppfylt.

6 Klagers merknader til innstillingen

Klager har 6. og 20. november 2024 i det vesentlige følgende merknader til Stiftelsestilsynets innstilling:

- Klager påpeker at vedtektsendringene i 2016 kom i stand for å gjøre et salg av eiendommen mulig etter at driften var opphørt, ikke for å videreføre stiftelsen som et slags legat. Etter vedtektsendringen tok det lang tid før salg av eiendommen kunne gjennomføres, som følge av formelle avklaringer med kommunen. At det er gått lang tid fra vedtektsendringen er ikke et uttrykk for fortsatt drift etter at virksomheten falt bort. Stiftelsen har kommet til et punkt der styret mener at virksomheten er avsluttet. Etter klagers syn er ikke tilsynets tolkning i tråd med intensjonene bak vedtektsendringen i 2016.

7 Stiftelsestilsynets kommentarer til klagers merknader

Stiftelsestilsynet har i e-post 22. november 2024 kommentert klagers merknader til innstillingen. Tilsynet har i det vesentlige følgende ytterligere kommentarer:

- Det er dagens formål for stiftelsen som er avgjørende for om vilkårene for opphevelse er oppfylt.
- Når det gjelder stiftelsens planer om å gjøre en fullstendig utdeling av midlene, viser tilsynet til stiftelsesloven § 18. I bestemmelsen står det at stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til

sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål.

8 Klagers ytterligere merknader

- Klager har i brev 28. november 2024 kommet med ytterligere merknader i saken, og gjentar blant annet at grunnen til vedtektsendringen i 2016 ikke var et ønske om å endre stiftelsens formål, men å tilpasse vedtektene til at drift ikke lenger var mulig. At en senere avvikling var påtenkt, framgår også av at det ved vedtektsendringene ble tatt inn bestemmelser om omdanning i stiftelsens vedtekter §§ 5 og 6.
- Klager viser til Justisdepartementets vedtak 773/87R der departementet samtykket i opphevelsen av fire stiftelser som hadde som formål å drive helseinstitusjoner for psykisk utviklingshemmede. Det ble vedtatt at institusjonene skulle overføres til Fylkesmannen, og det ble lagt vekt på at stiftelsene ikke hadde midler til å drive institusjonene og var avhengige av offentlige tilskudd som var bortfalt. Klager viser til stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, og mener at departementets vedtak viser at samfunnsutviklingen innhentet det opprinnelige formålet med stiftelsene, og at dette også er tilfellet i denne klagesaken.
- Klager har også anført at omdanningsvedtaket oppfyller vilkårene i stiftelsesloven § 47 første ledd.

9 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder klage over Stiftelsestilsynets vedtak 27. september 2024 om å avslå søknad om opphevelse av Stiftelsen Verdandi.

Vedtak om opphevelse av en stiftelse er etter stiftelsesloven § 45 andre ledd en «omdanning» av stiftelsen. Dette er det nærmere regler om i stiftelsesloven kapittel 6 (§§ 45-55). Stiftelsesloven § 46 fastsetter vilkår som må være oppfylt for at en stiftelse kan omdannes, herunder oppheves. Vedtak om opphevelse av stiftelsen ses på som en formålsendring som reguleres av stiftelsesloven § 46 første ledd. Det er derfor vilkårene i denne bestemmelsen som må være oppfylt i saken her.

Stiftelsesloven § 46 første ledd lyder:

«Omdanning kan foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen

- a. ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,*
- b. er åpenbart unyttig,*
- c. er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller*
- d. er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.»*

Minst ett av vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a til d må være oppfylt for at søknaden om opphevelse kan etterkommes.

Klager har anført at alle vilkårene i stiftelseslov § 46 første ledd bokstav a til d er oppfylt.

Stiftelsesklagenemnda vurderer først om vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a er oppfylt. Bestemmelsen gir grunnlag for å oppheve en stiftelse når formålet «ikke lar seg etterleve». Som eksempel på dette viser lovbestemmelsen uttrykkelig til at stiftelsens kapital er

utilstrekkelig til å tilgodese stiftelsens formål på en rimelig måte. Andre typer tilfeller der formålet ikke lar seg etterleve kan være at stiftelsens formål er blitt ulovlig eller skadelig, at formålet er oppfylt, at det behovet stiftelsen skal dekke er falt bort, eller fordi det ikke er mulig å gjennomføre stiftelsens formål av grunner som stiftelsen ikke selv har herredømme over, jf. Norsk Lovkommentar v/ Gudmund Knudsen, note 252 til stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a (hovedrevidert 09.10.24).

Vurderingen av om stiftelsen kan oppheves etter alternativ a) i stiftelsesloven § 46 første ledd forutsetter at det er avklart hva som er stiftelsens formål.

Som nevnt mener Stiftelsestilsynets at stiftelsen ved vedtektsendringen i 2016 fikk et vidt formål som ikke bare er begrenset til Vestliveien. I innstillingen i klagesaken blir dette presisert slik at stiftelsen ved vedtektsendringen ble en utdelingsstiftelse. Stiftelsen kunne derfor videreføre formålet også etter salget av Vestliveien 69. Etter Stiftelsestilsynets syn betyr dette at verken vilkåret i § 46 første ledd bokstav a) eller bokstav c) er oppfylt. Heller ikke alternativene i bokstavene b) og d) i § 46 første ledd er etter tilsynets syn oppfylt.

Når det gjelder hva som er stiftelsens formål, tar Stiftelsesklagenemnda utgangspunkt i det som nemnda oppfatter som de opprinnelige vedtektene fra 1977, som klager har lagt fram for nemnda under klagebehandlingen. Etter disse vedtektene punkt 1 hadde stiftelsen til formål «[...] å forvalte eiendommer og stille disse til disposisjon for sosialt og pedagogisk arbeide i overenstemmelse med de prinsipielle forutsetninger i pkt. 2 nedenfor». I punkt 2 er det gitt mer detaljerte bestemmelser om hvordan formålet skal gjennomføres ved å gi opplæring, arbeidsmuligheter og bolig til ungdom og voksne med spesielle problemer som angitt i vedtektene. For saken her er det spesielt å merke seg at i de opprinnelige vedtektene punkt 2 nr. 3 er det uttrykkelig fastsatt at virksomhetens økonomiske resultat «[...] i sin helhet kommer stiftelsens formål til gode». Dette må forstås slik at et eventuelt overskudd ikke skal brukes til utdeling, men beholdes i stiftelsen og komme stiftelsens virksomhet til gode. Vedtektene gir i det hele tatt ikke holdepunkter for at det var en del av stiftelsens formål å dele ut midler.

At det opprinnelige formålet var å forvalte og stille til disposisjon eiendom slik som beskrevet ovenfor, støttes blant annet av den fremlagte dokumentasjonen om Bergen kommunes salg av eiendommen Vestliveien 69 a og b til stiftelsen i 1984. I rådmannens innstilling 3. januar 1984 til formannskapet heter det om stiftelsens bakgrunn:

«Stiftelsen Verdandi ble dannet i 1977 for å opprette vernede arbeidsplasser for ungdom og voksne som har vanskelig for å få eller løse arbeidsoppgaver innen det vanlige arbeidsliv (jfr. Stiftelsen Verdandis statutter). Stiftelsen har ervervet et hagebruk på Garnes og lagt til rette for dyrking og videreforedling av krydder- og teurter som blir distribuert gjennom HELIOS-butikkene i Norge. Verdandi har stilt sin eiendom til disposisjon for en gruppe voksne elever ved Rostadheimen.»

Klager har blant annet også vist til brev 26. august 2022 fra Bergen kommune v/Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig. Brevet gjelder kommunens vurdering av gjenkjøpsrett i Vestliveien 69. Av brevet framgår følgende:

«Rostadheimen ble etablert i 1963 som et hjem for psykisk utviklingshemmede. Stiftelsen Rostadheimen drives fortsatt i dag som en ideell stiftelse som har 8 beboere som får både botilbud og dagtilbud. Stiftelsen Verdandi ble opprettet i 1977 med tanke på å gi et bo- og arbeidstilbud til de beboerne som var blitt voksne. Tanken var at Rostadheimen skulle gi tilbud for barn og ungdom, mens Verdandi skulle gi tilbud til voksne. I 1984 ble et bofellesskap for 5 personer med psykisk utviklingshemming etablert av Verdandi i Vestlivegen 69. Dette fungerte frem til 2014, da beboerne hadde blitt eldre og kravene til bygningsmassen hadde endret seg, slik at videre drift på adressen ikke lenger var hensiktsmessig.»

Spørsmålet blir dermed om vedtektsendringen i 2016 endrer formålet slik at stiftelsen også kan fremme formålet gjennom utdelinger til stiftelsens målgruppe. Nemnda forstår klageren slik at vedtektsendringen i 2016 må forstås på bakgrunn av at grunnlaget for driften av Vestliveien 69 var falt bort. Målet var å oppheve og avvikle stiftelsen, og dele ut de gjenværende midlene. Det var ikke meningen å omgjøre stiftelsen til en utdelingsstiftelse på permanent basis. Dette har imidlertid ikke kommet til uttrykk i søknaden til Stiftelsestilsynet av 12. februar 2016 om endring av vedtektene. Her heter det at grunnen til vedtektsendringen var at driften av bofellesskapet i Vestliveien 69 var opphørt, blant annet på grunn av at driftsavtalen med kommunen var falt bort, men at stiftelsen ønsket at stiftelsen skulle drives «[...] videre etter den opprinnelige formålsparagrafen, og dele ut midler til støtte for mennesker med utviklingshemming».

Det kan også se ut som om stiftelsen selv har forholdt seg som en utdelingsstiftelse. I stiftelsens søknad 12. mai 2024 om opphevelse av stiftelsen heter det blant annet om grunnen til at stiftelsen ønskes opphevet og avviklet.

«Styret i Stiftelsen Verdandi finner ikke lenger å kunne oppfylle vedtektene og vil derfor arbeide for å legge ned stiftelsen. Eiendommen som en gang huset mennesker med spesielle behov er ikke lenger i drift. Bergen kommune har sagt opp avtalen. Vi har gjennom flere år prøvd å leie ut og gi penger til formål støttet av våre vedtekter. Det har ikke vært vellykket, og eiendommen er nå solgt. Midlene som er igjen, skal gies til formål dekket av vedtektene våre.» (nemndas understrekning)

Stiftelsesklagenemnda mener likevel at det kan stilles spørsmål ved om vedtektsendringen i 2016 omgjorde stiftelsen til en utdelingsstiftelse som utelukkende kunne realisere formålet ved utdelinger av midler. Selv om søknaden kan forstås slik at dette var hensikten med vedtektsendringen, kan det likevel spørres om dette ble fulgt opp i de godkjente vedtektene. Nemnda har vanskelig for å se at en endring av stiftelsens formål til å bli en ren utdelingsstiftelse har kommet til uttrykk i de reviderte vedtektene på en klar måte. I § 1 i de reviderte vedtektene heter det i andre setning at «*Stiftelsen er en direkte videreføring av den virksomhet Stiftelsen Verdandi har drevet siden 1977*». Dette har liten mening om tanken med vedtektsendringen var å åpne for å erstatte det tidligere formålet med et utdelingsformål, selv om det er slik at målgruppen er den samme. I en ren utdelingsstiftelse blir måten målgruppen blir tilgodesett på en helt annen, og er en helt annen enn i den opprinnelige stiftelsen. Nemnda nevner i denne sammenhengen at Stiftelsen Verdandi er registrert under næringskoden «Eiendomsforvaltning» i Enhetsregisteret.

Nemnda kan heller ikke se at de reviderte vedtektene § 2 om stiftelsens formål gir klare holdepunkter for at stiftelsen ved vedtektsendringen ble omdannet til en ren utdelingsstiftelse.

Punkt 2.1 i vedtektene § 2 fastsetter stiftelsens eierskap til Vestliveien 69, men åpner for salg av eiendommen når dette «utvilsomt er til beste for å ivareta stiftelsens formål». Vedtektene § 2 punkt 2.1 tredje avsnitt gjelder alternativ bruk av stiftelsens kapital etter at Vestliveien 69 er solgt. Etter bestemmelsen skal kapitalen da «[...] benyttes til etablering av annet prosjekt, eventuelt i samarbeid med stiftelser som ivaretar interesser til tilsvarende målgrupper». Slik denne bestemmelsen er formulert, er det ikke uten videre naturlig å lese den slik at den gjør stiftelsen til en utdelingsstiftelse med formål å dele ut midler til forskjellige formål som støtter opp under stiftelsens målgruppe.

Heller ikke er det naturlig å forstå vedtektene § 2 punkt 2.1 andre avsnitt om at stiftelsens kapital «[...] skal forvaltes til beste for ungdom og voksne, som på grunn av spesielle vanskeligheter av mental, legemlig eller sosial art, midlertidig eller varig, faller utenfor et normalt samfunnsliv» som en formålsbestemmelse som gjør stiftelsen til en utdelingsstiftelse. Bestemmelsen gjelder forvaltningen av stiftelsens kapital, og kan naturlig leses i sammenheng

med de øvrige bestemmelsene om stiftelsens formål, herunder § 1 om videreføringen av den virksomheten stiftelsen har drevet siden etableringen i 1977.

Stiftelsesklagenemnda har også merket seg at Stiftelsestilsynet har hjemlet vedtaket i 2016 i stiftelsesloven § 46 andre ledd som gjelder endring av såkalte administrative bestemmelser, og ikke paragrafens første ledd om endring av formålet. Grunnen er at etter Stiftelsestilsynets syn endrer ikke de endrede vedtektene stiftelsens formål. I vedtaket heter det således at «*[s]tiftelsens formål er uendret [...]*». Nemnda stusser over denne uttalelsen. Om det skulle være slik at stiftelsens formål ved vedtektsendringen i 2016 omgjorde stiftelsen til en stiftelse med utdeling til formål, hadde dette opplagt vært en formålsendring som skulle vært behandlet etter vilkårene i § 46 første ledd. Dette kan tyde på at også Stiftelsestilsynet la til grunn at det opprinnelige formålet ble videreført. Det må imidlertid tilføyes at det er vanskelig å forene uttalelsen om at stiftelsens formål er uendret med Stiftelsestilsynets nåværende standpunkt om at stiftelsen ved vedtektsendringen ble omdannet til en utdelingsstiftelse.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette blitt stående ved at stiftelsen ved endringen av vedtektene i 2016 ikke ble omdannet til en ren utdelingsstiftelse, men fremdeles er en stiftelse med formål å eie og forvalte fast eiendom som skal stilles til disposisjon for ungdom og voksne med spesielle behov. Spørsmålet om stiftelsen kan oppheves med hjemmel i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a) om at stiftelsen kan omdannes når formålet ikke lenger lar seg etterleve, må vurderes med dette utgangspunkt.

Et typetilfelle på at formålet ikke lar seg etterleve, er at stiftelsens virksomhet er basert på offentlig støtte som faller bort, og at stiftelsen selv ikke har midler til på egen hånd å videreføre formålet, se NOU 1975: 63 Stiftelser og omdanning side 82 og G. Woxholth: Stiftelser etter stiftelsesloven 2001 (2001) side 470. Klageren viser selv i merknadene til Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken til Justisdepartementets vedtak 773/87R som et eksempel fra praksis på dette.

I saken her legger Stiftelsestilsynet til grunn det som er opplyst om at etter at Bergen kommune avvirket driftsavtalen var den økonomiske forutsetningen for driften av Vestliveien 69 falt bort. Eiendommen er solgt, og stiftelsen sitter igjen med en egenkapital på i overkant av 4,5 millioner kroner. Så vidt nemnda forstår er det ikke realistisk at stiftelsen på dette grunnlag kan etablere en beslektet virksomhet som oppfyller stiftelsens formål, jf. vedtektene § 2, punkt 2.1 tredje avsnitt.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at stiftelsens formål ikke lar seg etterleve. Vilåret for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a) er derfor oppfylt slik at stiftelsen kan oppheves.

Stiftelsesklagenemndas konklusjon betyr at stiftelsen skal avvikles etter reglene i stiftelsesloven § 52. Nemnda viser spesielt til at loven § 52 tredje ledd fjerde punktum angir når under avviklingen stiftelsen kan dele ut de gjenværende midlene. Det framgår dessuten av bestemmelsen at de gjenværende midlene bare kan deles ut til formål som er nevnt i loven § 47 andre ledd. Det forutsettes at stiftelsen følger reglene i § 52. Stiftelsesklagenemnda har merket seg at stiftelsen i sine merknader til Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken synes å legge opp til å dele ut mesteparten av stiftelsens midler *før* det treffes vedtak om opphevelse og avvikling av stiftelsen. Om dette er riktig forstått, er dette ikke i samsvar med stiftelsesloven og stiftelsens vedtekter. En utdeling der stiftelsen nærmest «tømmes» for midler, må ses på som en reell avvikling av stiftelsen som bare kan gjennomføres etter reglene i stiftelsesloven § 52. Dessuten vil dette ikke være i samsvar med kravet til forsvarlig kapitalforvaltning i stiftelsesloven § 18. Endelig viser nemnda til at stiftelsen etter nemndas syn ikke har utdeling av midler til formål. Dette er et standpunkt som nemnda forstår stiftelsen er enig i. Det kan av denne grunn også stilles spørsmål ved opplysningen i søknaden om opphevelse om at stiftelsen

har delt ut penger til formål støttet av vedtektene. Nemnda går imidlertid ikke nærmere inn på dette spørsmålet.

10 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 27. september 2024 oppheves. Stiftelsen Verdandi tillates omdannet til opphevelse.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Etter forvaltningsloven § 36 kan en part kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret et vedtak til gunst for parten. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader må settes fram senest 3 uker etter at melding om det nye vedtaket er kommet fram til parten. Kravet sendes til Stiftelsesklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet.

Oslo, 29. januar 2025

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur